

1. De poppenspeler

Een slanke vijftiger beklimt het podium, strak in het pak. Het geroezemoes neemt af en verstomt.

‘Beste mensen, ik zal het kort houden, want alle aandacht hoort vandaag naar onze gast te gaan. Hij zal jullie met zijn poppenspel kennis laten maken met het dorpsleven in Ghana en de gebruiken daar.’ Dan draait hij zich half om en wijst met gestrekte arm naar achteren. ‘Mag ik jullie voorstellen aan Francis Frimpong?’

Terwijl het applaus losbarst, stapt een rijzige zwarte man kalm en waardig naar voren. De directeur schudt hem de hand, heet hem hartelijk welkom en wenst iedereen een mooie voorstelling. Met een jeugdig hupje daalt hij het trapje weer af, terug naar zijn plaats in de zaal.

Toneelspotjes floepen aan en zetten de zwarte man in het volle licht. Roerloos staat hij daar. Maar hij zegt niets. Hij kijkt.

Doodstil is het nu in de zaal. Ieders aandacht wordt naar het toneel gezogen, naar die ene man. Zelfs de oudere docenten achterin hebben hun luidruchtige gesprek gestaakt.

Dat zou je als leraar moeten hebben, denkt Hanneke, zo’n natuurlijk overwicht. Ze zit met haar vriendin Ellen op de derde rij. Het liefst had ze op de eerste gezeten, maar die was jammer genoeg al bezet. Ze ergert zich aan de flyers die nu al op de grond liggen. Ze heeft ze helpen kopiëren en er eentje op elke stoel gelegd. Ze begrijpt die onverschillige houding van haar medestudenten niet. Zijzelf heeft zich wekenlang verheugd op deze voorstelling, heeft in alle gangen van de pabo kleurige posters opgehangen met *Beleef Afrika met een poppenspeler* en in kleine lettertjes: *Geef jij arme kinderen een kans? Steun SOS Kinderdorpen*. Drama is een van haar lievelingsvakken, maar van poppenspel weet ze niet veel, al lijkt het haar wel leuk. En als daar dan een hulpactie voor arme kinderen aan

gekoppeld is, gaat haar hart helemaal sneller kloppen. Ellen wilde wel mee, al was die niet zo enthousiast als zij.

Het is zo benauwd in de volle zaal dat ze het gevoel krijgt of de wanden op haar afkomen. Ze zweet. Afgaand op het kabaal zal er wel gauw onweer komen. Terwijl ze haar ogen gericht houdt op de zwarte man, gaan haar gedachten naar het gesprek van morgen dat eigenlijk niets voorstelt. Gewoon een formele afronding. Dan zit het erop en mag ze zich Leraar Basisonderwijs noemen. Ze kan zich nauwelijks voorstellen dat ze zich anders zal voelen dan vandaag. En daarna? Ze heeft geen idee. Het lesgeven vindt ze leuk, maar ze gruwet van de administratieve rompslomp die er tegenwoordig bij hoort. Daarom heeft ze ook nog niet gesolliciteerd. Desnoods eerst maar een lullig baantje nemen tot ze weet wat ze wil. Haar ouders maken zich er zorgen over, maar zichzelf zit er niet mee.

Op het toneel strekt de man zijn arm, haalt de microfoon van de standaard, heft zijn hoofd, laat zijn blik van links naar rechts de zaal in glijden en zegt: ‘Zoals jullie directeur al zei, is mijn naam Francis Frimpong.’ Hij heeft een opvallend zachte en melodieuze stem.

Dan buigt hij zijn hoofd en laat wederom een stilte vallen. Die duurt even. Als hij zijn hoofd weer heft en verder praat, gaat zijn lichaam wiegend heen en weer, bewegen zijn brede armgebaren mee op de cadans van zijn woorden, en werpen ze grillige schaduwen op het gordijn achter hem.

Hij roept een sfeer van geheimzinnigheid op, denkt Hanneke.

‘Ik ben eenenveertig jaar geleden geboren in Ghana, in West Afrika.’ Hij kijkt links en dan rechts de zaal in en lacht zijn schitterend witte tanden bloot. ‘Maar ik woon al twintig jaar in Nederland, heb hier een theateropleiding gedaan en me gespecialiseerd in poppenspel.’ Weer die brede lach, en weer dat buigen van het hoofd. En nogmaals die stilte die Hanneke verwondert. En zij is niet de enige, want niemand in de zaal verroert zich terwijl de zinderende geluidloosheid voortduurt.

Dan heft de man zijn hoofd weer, bevochtigt zijn lippen met zijn tong en zegt: ‘Ik maak mijn poppen zelf en treed ermee op om Nederlanders kennis te laten maken met de Ghanese cultuur.’

Er is iets met die stem, denkt Hanneke, die doet iets met je.

De gordijnen komen langzaam in beweging en zo'n vierhonderd paar ogen volgen die tot ze helemaal open zijn. Maar wat ze zien is slechts een leeg toneel. Met daarvoor de zwarte man, rechtop en roerloos in het licht. Dan komt hij in beweging en loopt soepel als een kat de coulissen in. Op slag wordt het rumoerig in de zaal alsof met zijn verdwijning de betovering verbroken is.

Hanneke draait zich om en wil er wat van zeggen. Maar op het moment dat een gerimpelde man met een stok het toneel op komt lopen, ebt alle geluid meteen weer weg. Hij strompelt recht op het publiek af.

'Niet te geloven,' fluistert Hanneke voor zich uit. Zoiets heeft ze nooit eerder beleefd.

De manshoge, levensechte pop, waar Francis kennelijk achter schuilgaat, draagt een wit gewaad dat zijn linkerschouder bloot laat.

'Het voelt alsof je ineens in Afrika bent, idioot, hè?' Hanneke kijkt Ellen aan, met hoogrode wangen en glinsterende ogen. Dan kijkt ze om zich heen en ziet dat ook haar medestudenten de oude man ademloos volgen.

Die kijkt inmiddels turend de zaal in en zegt met krakende stem: '*I am the chief of my akuura, my village.*' En hij wijst met een gekromde wijsvinger naar rechts, waar zich blijkbaar het dorp bevindt.

Alle blikken volgen hem als hij, nog steeds strompelend, maar uiterst waardig, terugkeert naar zijn dorp. Het dorp dat er niet is, maar dat iedereen, gek genoeg, wel ziet.

Na hem komen een medicijnman, een marktvrouw en een onderwijzer. En allemaal trekken ze het publiek hun magische wereld in.

'Ongelofelijk, het lijkt wel of die man je betovert met zijn poppen,' hoort Hanneke achter zich zeggen.

De hitte in de zaal begint nu het kookpunt te naderen, maar dat schijnt niemand te deren. De wereld buiten het toneel heeft opgehouden te bestaan.

Hanneke zit op het puntje van haar stoel. Het zou haar niet verbazen als de poppenspeler die broeierige sfeer zelf oproept om de Afrikaanse beleving nog intenser te maken.

Nu de dorpsbewoners een voor een van het toneel verdwenen zijn, ziet het toneel er ineens weer akelig leeg uit. De zaal reageert daar

prompt op met gepraat, gelach en geschuif met stoelen.

Maar dat duurt maar even, want een jonge zwarte vrouw komt het toneel op. Ze draagt een grote drum in de vorm van een zandloper, zet die neer, haalt een plastic stoel uit de coulissen, gaat zitten en begint te trommelen. Het levert haar een daverend applaus op.

Ze stopt en verdwijnt als Francis weer opkomt. Hij draagt nu een gestreept tenue zonder mouwen en met wijde armsgaten. In zijn armen houdt hij een zwarte babypop. Het lijfje is in een doek gewikkeld.

Hij buigt zich voorover naar de eerste rij en vraagt een blond meisje: 'Wil jij een Ghanese moeder zijn?' Ze knikt gedwee en hij trekt haar galant het podium op. De zaal joelt. Het meisje staat er wat schutterig bij en lacht verlegen.

Francis schiet vliegensvlug de coulissen in en komt terug met een lange rode jurk met witte streken. Hij vraagt haar die over haar kleuren aan te trekken. Dat doet ze gewillig en vervolgens slaat hij de doek om haar heen met de baby erin en bindt die vast onder haar borsten. Ze doet verschrikt een stap naar achteren als hij haar borsten aanraakt.

Er klinkt boe-geroep en afkeurend gefluit uit de zaal.

'Dat kan hij niet maken,' hoort Hanneke achter zich zeggen.

'Waarom geeft ze hem geen dreun?' roept een meisje vlak voor haar.

Maar tot Hannekes verbazing krijgt Francis het gewoon weer stil als hij zich naar de zaal keert. Kaarsrecht en met opgeheven hoofd staat hij daar. En weer laat hij zijn blik van links naar rechts de zaal in glijden. 'Nu ben je een Ghanese moeder,' zegt hij zacht en zijn stem klinkt zo vertrouwenwekkend dat er bij het meisje weer een lachje af kan. 'We gaan een eindje wandelen door ons dorp.'

Hij pakt haar bij de arm en samen kuieren ze over het toneel. Hij knikt naar links en naar rechts. Stijfjes loopt het meisje met hem mee.

'Hoe gaat het met u? En met uw man? Allemaal goed gezond? En uw kinderen ook?' vraagt hij aan de lucht.

Het lichaam van het meisje klappt bijna dubbel, omdat ze daar vreselijk om moet lachen. Net als de zaal.

‘Nu *jij!*’ zegt hij. ‘We komen heel veel mensen tegen in ons dorp, hoor, en dan moet je met iedereen een praatje maken.’

Maar opeens ziet Hanneke het meisje stokstijf stil blijven staan. Het lijkt of het nu pas tot haar doordringt waar ze mee bezig is. Ze kijkt de zaal in en trekt haar schouders op. Alsof ze verwacht dat haar medestudenten haar te hulp komen.

Maar het tegendeel gebeurt. De zaal begint haar enthousiast aan te moedigen. ‘Toe dan, toe dan!’ Het geschreeuw wordt overstemd door een hartstochtelijk huilende poppenbaby, waardoor het gejoel overgaat in gelach.

‘Je moet niet stil blijven staan, hoor. Daar houden baby’s niet van. Die willen dat je beweegt. Daar worden ze rustig van.’

En weer trekt Francis het meisje aan haar arm vooruit. Ze laat het toe en mompelt gelaten: ‘Hoe gaat het met u? En met uw man?’ Schichtig knikt ze naar links en naar rechts. De zaal kijkt ze niet meer in en even later verlaat ze, haast in tranen, het toneel.

‘Dat hij nou juist haar moest kiezen, sneu hoor,’ merkt Ellen op.

‘Aanstelster,’ oordeelt Hanneke. Ze had zelf maar wat graag de rol van Ghanese moeder gespeeld.

Aan Francis lijkt de afgang van het meisje volledig voorbij te gaan. Hij slaat beide armen om zijn lichaam en wiegt zichzelf terwijl hij zijn stem laat dalen en er weer die geheimzinnige klank in komt. ‘Ik roep de andere mensen uit mijn dorp er weer even bij.’ En dan luider: ‘Als jullie dat goedvinden, natuurlijk!’

Hij heeft de zaal meteen weer mee. ‘Ja ja!’ roepen ze in koor.

De drummer is weer aan het trommelen en Francis loopt naar achteren en komt terug met twee witte plastic stoelen. Die zet hij neer. De ene naar het publiek toe en de andere overdwars. Dan verdwijnt hij weer en kort daarna komt de dorpsoudste, steunend op zijn stok, het toneel weer op strompelen. Hij laat zich zakken in de stoel die naar de zaal toe staat zodat het publiek recht in zijn gegroefde gezicht kijkt. De man maakt een wenkende handbeweging naar de eerste rij en een forse jongen in shorts springt behendig het podium op waar hij wat onzeker blijft staan. Na een handgebaar van de oude man gaat hij op de andere stoel zitten. Hij slaat zijn stevige, melkwitte benen over elkaar.